

DERLEME MAKALE

BANKALARDA TÜKETİCİ KREDİLERİNİN VE BİREYSEL
KREDİ KARTLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİ*ACCOUNTING OF CONSUMER LOANS AND INDIVIDUAL
CREDIT CARDS AT BANKS*

Dr. Kaan Ramazan ÇAKALI*

ÖZ

Kullanıcılarına ihtiyaçları olan yararlı bilgileri sağlayan mali tabloların doğruluğu, bu tablolar oluşturulurken faydalanılan muhasebe kayıtlarının doğru olması suretiyle sağlanabilecektir. Krediler ve kredi kartları bankaların gerek bireysel gerekse tüzel müşterilerine sağladıkları temel ürünlerdir. Bankalar açısından adetsel olarak değerlendirildiğinde, banka faaliyetleri içerisinde çok önemli bir yere sahip olan tüketici kredileri ve bireysel kredi kartlarının muhasebeleştirilmesi bankaların mali tablolarını doğrudan etkilemektedir. Tüketici kredilerinin ve bireysel kredi kartlarının bankacılık sektöründeki ve bankaların mali tablolarındaki önemine istinaden, bu çalışma kapsamında, bahse konu ürünlerin muhasebeleştirilmesinde Bankalarca Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı çerçevesinde uygulanması gereken muhasebe kayıtları örnekler üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Finansal Muhasebe, Tüketici Kredileri, Bireysel Kredi Kartları.

ABSTRACT

The accuracy of the financial statements that provide the useful information that the users need will be ensured by the correctness of the accounting records used in the creation of these statements. Loans and credit cards are the basic products that banks provide to their individual and corporate customers. Accounting for consumer loans and individual credit cards, which have a very important place in bank activities, directly affects the financial statements of banks. Referring to the importance of consumer loans and individual credit cards in the banking sector and in the financial statements of banks, within the

* SMMM, Teftiş Kurulu Başkanı, Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş., kaanramazanc@gmail.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4186-2291>

scope of this study, the accounting records that should be applied within the framework of the Banks Uniform Chart of Accounts in the accounting of the aforementioned products were tried to be explained through examples.

Keywords: Financial Accounting, Consumer Loans, Individual Credit Cards.

1.GİRİŞ

Bankaların temel işlevlerinin başında müşterilerine kredi vermek suretiyle ticaretin ve ülke ekonomisinin gelişimine katkıda bulunmak gelmektedir. Bankalar, ticari işletmelere, bireysel müşterilere ve kendi çalışanlarına kredi sağlayabilirler. Bireysel müşterilerine sağladıkları tüketici kredileri temel olarak üç çeşittir. Bunlar; ihtiyaç, oto ve konut kredileri olarak sınıflandırılabilir. Ayrıca, bazı bankalar tarafından gerek tüzel gerekse bireysel müşterilerine, gerçekleştirdikleri harcamaları esnasında kullanılmak üzere kredi kartları da sunulmaktadır.

Mali tabloların temel amaçları, işletmelerin faaliyetleri hakkında yatırımcılar, hissedarlar, kredi verenler, devlet ve diğer ilgili tüm taraflara kararlarında dikkate alabilecekleri bilgileri sağlamaktır. Bu açıdan bakıldığında mali tablolarda yer alan verilerin doğruluğu gerek bu verilerden faydalanan taraflar gerekse işletmelerin bulunduğu sektörler ve ülke ekonomisi açısından son derece önemlidir. Mali tabloların doğruluğunun sağlanmasının temel koşullarından birisi bu tabloların oluşturulmasına baz teşkil eden muhasebe kayıtlarının güvenilir ve doğru olmasından geçmektedir. Muhasebe kayıtlarının doğruluğu da işletmeler bünyesinde gerçekleştirilen işlemlerin ilgili mevzuat, standart ve ilkelere uygun olarak muhasebeleştirilmesi suretiyle sağlanabilecektir.

Konu bankacılık sektörü açısından ele alındığında, bankalar güven kuruluşları olarak görülen finansal kurumlardır. Bankaların mali tablolarının doğru ve sağlıklı olması, ülke ekonomisinin sağlıklı gelişmesini sağlayan faktörlerdendir. Bankaların hizmet sunduğu ürünlerinin en önemlisi şüphesiz kredilerdir. Bu sebeple, bankaların kullandırmış oldukları kredilerin muhasebe kayıtlarında doğru bir şekilde muhasebeleştirilmesi banka mali tablolarının güvenilirliği açısından en önemli husustur. Tüketici kredileri ve kredi kartları, her ne kadar yüzdesel olarak bankacılık sektöründeki toplam kredi kullandırılmaları içerisinde daha düşük bir orana sahip olsa da, özellikle tüketici kredileri kapsamında kullanılan krediler ve bireysel kredi kartları adetsel

olarak tüzel kredilerden çok daha fazladır. Dolayısıyla bu durum, bankalarda tüketici kredileri ve bireysel kredi kartlarına ilişkin daha fazla muhasebe kaydının gerçekleştirilmesi sonucunu doğurmakta ve bankaların mali tabloları açısından bu ürünlerin önemini artırmaktadır.

Çalışmanın giriş bölümünü takip eden ilk bölümünde, kredilerin ve kredi kartlarının muhasebeleşmesine yönelik olarak literatürde yer alan çalışmalara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Sonraki bölümde, bankaların müşterilerine kullandırdıkları tüketici kredileri (ihtiyaç, konut ve oto kredileri) ve bireysel kredi kartlarının Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) tarafından yayımlanan Bankalarca Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı kapsamında nasıl muhasebeleştirilmeleri gerektiği örnekler üzerinden açıklanmıştır. Sonrasında ise sonuç bölümüyle çalışma tamamlanmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bankaların kullandırmış oldukları kredi ve kredi kartı işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ilgili olarak ulusal literatürde mevcut olan çalışmalara aşağıda yer verilmektedir.

Kardeş (1992), tüketici kredilerine yönelik bir çalışma yapmıştır. Bu çalışmada, tüketici kredilerinin krediyi kullanan müşteriler açısından maliyetinin hesaplanmasına ve bu kredilerin bankalar açısından nasıl muhasebeleştirilmeleri gerektiğine örneklerle değinilmiştir. Çalışmada ihtiyaç kredisine yer verilmiş olup, konut ve oto kredilerine ilişkin örnekler yer almamaktadır.

Karacan (2004), işletmelerin kredi kartı ile gerçekleştirdikleri satışlarını nasıl muhasebeleştirmeleri gerektiğine yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, bankaların üye işyerlerinden kredi kartı ile gerçekleştirilen alışverişlere yönelik olarak komisyon alması ve almaması durumlarında tekdüzen hesap planına göre muhasebe kayıtlarının nasıl gerçekleştirileceğine örneklerle yer verilmiştir.

Gülhan ve Kaya (2011), kredi kartı kullanımlarının bankalar tarafından nasıl muhasebeleştirileceğini araştırmışlardır. Çalışmalarında, müşteriler tarafından yurt dışında gerçekleştirilen kredi kartı işlemlerine yönelik örnekler üzerinden yevmiye kayıtlarına yer verilmiştir.

Bekci ve Tekşen (2012), bankaların kredi kartı uygulamalarına ve kredi kartı ile ilgili işlemlerin muhasebeleştirilmesine yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bu çalışmada, müşterilerin para puan kazanımı

ve kullanımına yönelik yevmiye kayıtlarına uygulama örneklerinden faydalanılarak yer verilmiştir.

Kaban (2017), bankaların tüzel müşterilerine kullandırdıkları nakdi kredilere yönelik bir çalışma gerçekleştirmiştir. Çalışmada, uygulamada müşterilerden en sık temin edilen teminat türleri belirlenmiş ve bu teminat türleri bazında tüzel kredilerin özel karşılık hesaplamalarının ne şekilde yapılacağına ve muhasebeleştirileceğine ilişkin örnekler verilmek suretiyle açıklamalarda bulunulmuştur.

Kartal ve Çoban Çelikdemir (2018), bankaların çalışanlarına kullandırdıkları bireysel kredilerin muhasebeleştirilmesine yönelik bir çalışma gerçekleştirmişlerdir. Bu çalışmada, verilen örnekler üzerinden bireysel kredilerin ne şekilde muhasebeleştirilmesi gerektiğine yönelik açıklamalara yer verilmiştir.

Küçük (2018), çalışmasında taksit ertelemeli kredilerin muhasebeleşmesine yönelik uygulamalara yer vermiştir. Söz konusu çalışmada iki farklı hesaplama yaklaşımı üzerinden gidilmek suretiyle direkt ve endirekt kayıt yöntemleri örnek uygulamalar üzerinden yapılan yevmiye kayıtları ile açıklanmıştır.

Süner (2020), çalışma kapsamında takipteki banka kredilerinin faiz ve tahakkuklarının muhasebeleştirilmesine yer verilmiştir. Türkiye Finansal Raporlama Standartları – 9 öncesi ve sonrası uygulamalar karşılaştırılmış ve örnekler üzerinden gerçekleştirilen muhasebe kayıtlarının oluşturulması suretiyle farklılıklar tespit edilmiştir.

Çıfci (2021), tarafından yapılan çalışmada Türkiye Finansal Raporlama Standartları – 9 kapsamında bankacılık sektöründe müşterilere kullandırılan kredilerin beklenen kredi zararı hesaplamalarına ve muhasebe kayıtlarına örnekler üzerinden yer verilmiştir.

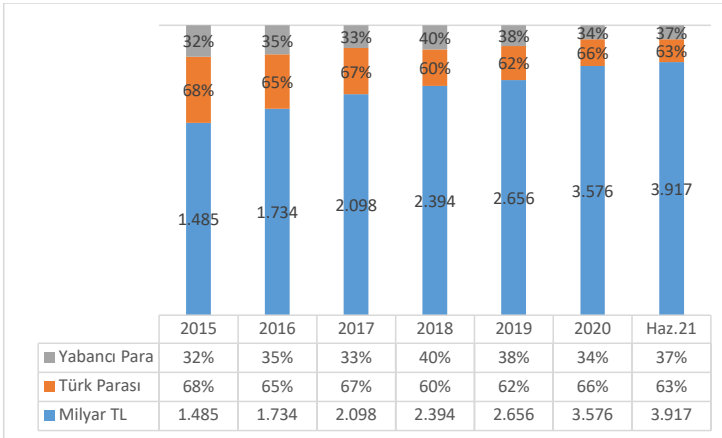
Konuyla ilgili ulusal literatür incelendiğinde bireysel kredilere yönelik sadece ihtiyaç kredilerinin ve bankaların çalışanlarına kullandırdıkları kredilerin muhasebeleştirilmesini içeren çalışmaların bulunduğu görülmektedir. Buna karşın, müşterilere kullandırılan ihtiyaç kredileri haricinde diğer tüketici kredilerinin (konut ve oto) muhasebeleştirilmesini içeren çalışmalara rastlanmamıştır. Bireysel kredi kartları açısından literatürde yer alan çalışmalar değerlendirildiğinde ise bankaların çalışanlarına kullandırdıkları kredi kartlarının bankalarca muhasebeleştirilmesine, kredi kartlarıyla yapılan satışların ve para puan uygulamalarının üye işyerleri tarafından muhasebeleştirilmesine yönelik örneklerle karşılaşmıştır.

Ancak, banka müşterilerinin bireysel kredi kartı işlemlerinin bankalarca muhasebeleştirilmesine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu açılarından değerlendirildiğinde söz konusu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜNDE TÜKETİCİ KREDİLERİ VE BİREYSEL KREDİ KARTLARI

30.06.2021 tarihi itibarıyla Türk bankacılık sektöründeki toplam kredi tutarı 3.917 milyar TL'dir. Bu tutarın yaklaşık %63'üne denk gelen 2.482 milyar TL'si Türk parası, %37'sine denk gelen 1.435 milyar TL'si ise yabancı para cinsinden kullanılan kredilerden oluşmaktadır. Toplam kredi hacminin seyrine bakıldığında 2015 yılından bu yana düzenli olarak arttığı, bir önceki yıla kıyasla en yüksek artışın %34,6 ile 2020 yılında yaşandığı, 2021 yılı ikinci çeyreği itibarıyla ise bir önceki yılsonuna kıyasla %9,5 oranında artış gerçekleştiği görülmektedir. Veriler para cinsi açısından değerlendirildiğinde ise yıllar itibarıyla Türk parası cinsinden kredi kullanımlarının toplam kredi kullanımlarına oranının %60 ve üzerinde gerçekleştiği ve 2021 yılı ikinci çeyreği itibarıyla %63 seviyesinde olduğu anlaşılmaktadır (BDDK, 2021, s.10).

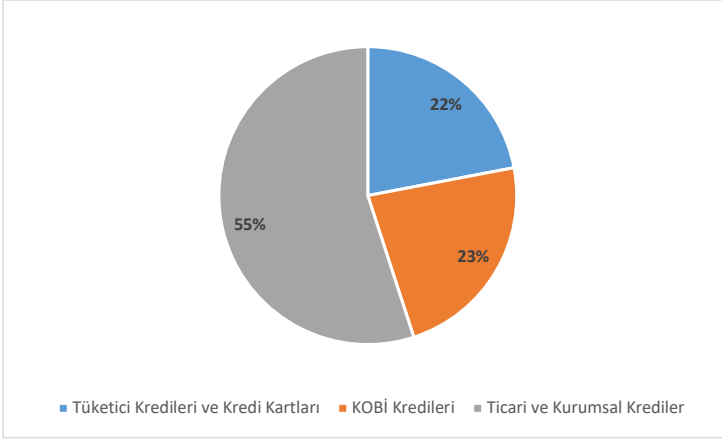
Türk bankacılık sektöründeki kredi büyüklüğünün, Türk parası ve yabancı para ayrımını içerecek şekilde yıllar itibarıyla seyrine aşağıdaki grafikte yer verilmektedir.

Grafik 1. Kredi Büyüklüklerinin Yıllar İtibarıyla Seyri

Kaynak: BDDK, 2021, s.10.

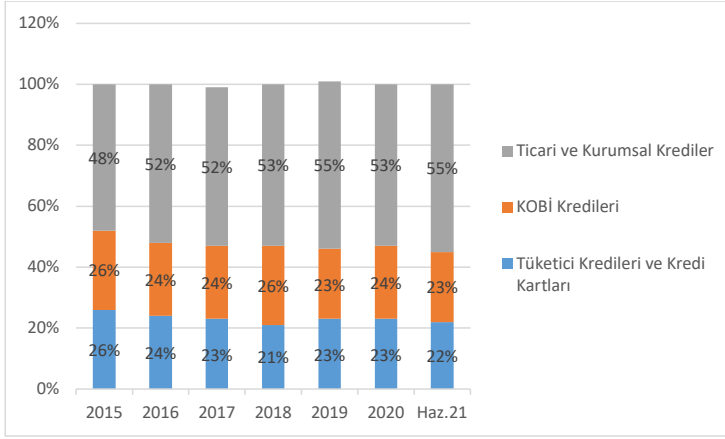
Toplam kredi hacmi içerisinde kredi türlerinin dağılımına bakıldığında ise aşağıda yer verilen grafik elde edilmektedir. Grafikten de görüleceği üzere 2021 yılı ilk çeyreği itibarıyla toplam kredilerin %55'i kurumsal ve ticari kredilerden, %23'ü KOBİ kapsamına giren işletmelere kullanılan kredilerden, %22'si ise tüketici kredileri ve kredi kartlarından oluşmaktadır (BDDK, 2021, s.10).

Grafik 2. Kredilerin Dağılımı

Kaynak: BDDK, 2021, s.10.

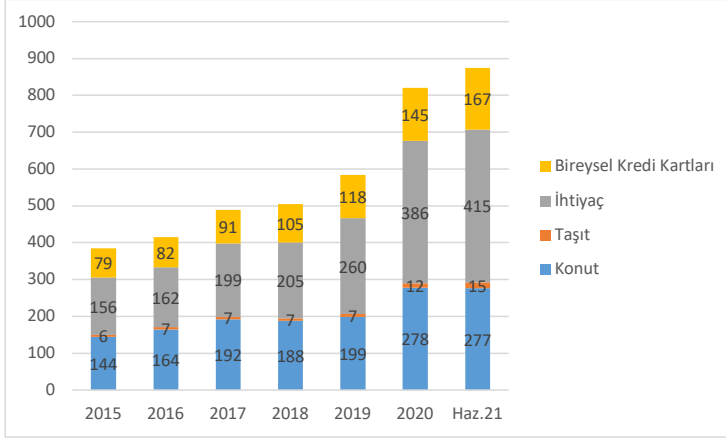
Yıllar itibarıyla kredi türlerinin gelişimine bakıldığında ulaşılan sonuçlara aşağıdaki grafikte yer verilmektedir. 2015 yılında %48 olarak gerçekleşen kurumsal kredilerin payı 2021 yılı Haziran ayında %55'e yükselmiştir. KOBİ kredilerinin toplam içerisindeki payı 2015 yılında %26 iken, 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla %23 seviyesine ulaşmıştır. Tüketici kredileri ve kredi kartlarının toplam krediler içerisindeki payı ise 2015 yılından bu yana bir miktar azalmasına karşın 2019 ve 2020 yıllarında %22, 2021 yılı ikinci çeyreğinde ise %23 seviyesinde gerçekleşmiştir (BDDK, 2021, s.11).

Grafik 3. Kredi Türlerinin Gelişimi

Kaynak: BDDK, 2021, s.11.

Tüketici kredilerinin kredi türleri bazında (ihtiyaç, konut ve taşıt kredileri) ve bireysel kredi kartlarının münferit olarak 2015 yılından bu yana gelişimlerine aşağıdaki grafikte yer verilmektedir. 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla toplam bireysel krediler içerisinde ihtiyaç kredileri %47,5, konut kredileri %31,7, bireysel kredi kartları %19,1, taşıt kredileri ise %1,7'lik bir paya sahiptir. 2015 yılı itibarıyla tüketici kredileri ve bireysel kredi kartlarının toplam tutarı 385 milyar TL'dir. Bu tutar yıllar itibarıyla artış göstermiş, 2020 yılı sonunda 821 milyar TL seviyesine ulaşmış ve 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla da 874 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2015 yılında %20,5 olan bireysel kredi kartlarının payı 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla %19,1'e gerilemiştir. Tüketici kredileri, kredi türleri açısından değerlendirildiğinde, ihtiyaç kredilerindeki artış oranı diğer kredi türlerine göre öne çıkmaktadır. 2015 yılında ihtiyaç kredilerinin payı %40,5 iken, bu oran 2021 yılı Haziran ayında %47,5'e yükselmiştir. Aynı dönemde konut kredilerinin payı %37,4'ten %31,7'ye gerilerken, taşıt kredilerinin payı ise %1,6'dan %1,7'ye yükselmiştir (BDDK, 2021, s.12).

Grafik 4. Tüketici Kredileri ve Bireysel Kredi Kartlarının Gelişimi

Kaynak: BDDK, 2021,s.12.

4. BANKALARDA TÜKETİCİ KREDİLERİ VE BİREYSEL KREDİ KARTLARININ MUHASEBELEŞMESİ

BDDK tarafından hazırlanan ve 01.08.2019 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan “Tekdüzen Hesap Planı Hakkında Yönetmelik” muhasebe sisteminden elde edilen bilgilerin Türkiye Finansal Raporlama Standartları çerçevesinde doğrulanabilir ve denetlenebilir bir şekilde sağlıklı elde edilmesini amaçlamaktadır. Ülkemizde faaliyet gösteren bankalar bu yönetmeliğin ve yönetmelik ekinde yer alan “Bankalarca Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi” hükümlerine uymakla yükümlüdürler (BDDK, 2019). İzahname çerçevesinde tüketici kredilerinin ve kredi kartlarının muhasebeleşmesine ilişkin esaslara aşağıda yer verilmektedir.

4.1. Tüketici Kredilerinin Muhasebeleşmesi

Bu bölümde ihtiyaç, konut ve taşıt kredisi ayrımı yapılarak tüketici kredilerinin muhasebeleşmesine yönelik BDDK mevzuatı çerçevesindeki gerekliliklere yer verilmektedir.

4.1.1. İhtiyaç Kredilerinin Muhasebeleşmesi

a. Kısa Vadeli İhtiyaç Kredileri

Bankanın müşterilerine kullandığı Türk parası cinsinden kısa vadeli teminatsız ihtiyaç kredileri muhasebeleştirilirken 116202 numaralı hesap

kullanılmaktadır. Kısa vadeli den kasıt vadesi 12 ayı geçmeyen kredilerdir. Müşterilere kullanılan yabancı para cinsinden kısa vadeli teminatsız ihtiyaç kredileri için ise 117202 numaralı hesap kullanılmalıdır.

İhtiyaç kredileri teminatsız, başka bir deyişle açık kredi statüsünde kullanılacağı gibi müşteriden maddi teminat temin edilmesi suretiyle de kullanılabilir. Bu karar, müşterinin kredibilitesinin analiz edilmesi sonucunda banka tarafından verilmektedir. İhtiyaç kredilerinin maddi teminat karşılığında kullanılması durumunda kullanılacak hesaplar farklılık gösterecektir.

Müşterilere kullanılan kısa vadeli teminatlı Türk parası cinsinden ihtiyaç kredileri için 118202 numaralı hesap kullanılmaktadır. Bununla birlikte konut teminatlı ihtiyaç kredileri için 1182031 numaralı hesap kullanılmalıdır.

Bankaların müşterilerine kullandırdıkları yabancı para cinsinden teminatlı kısa vadeli ihtiyaç kredilerinde ise 119202 numaralı hesaptan faydalanılmalıdır. Bununla birlikte konut teminatlı yabancı para cinsinden ihtiyaç kredileri için 1192031 numaralı hesap kullanılacaktır.

b. Orta ve Uzun Vadeli İhtiyaç Kredileri

Orta ve uzun vadeli krediler vadesi 12 ayı geçen krediler olarak sınıflandırılmaktadır. Bu kredilerin muhasebeleştirilmesi esnasında orta ve uzun vadeli kredilerin muhasebeleştirilmesinde kullanılması gereken hesapların dikkate alınması gerekmektedir.

Bankanın müşterilerine kullandırdığı Türk parası cinsinden, vadesi 12 ayın üzerinde ve teminatsız ihtiyaç kredileri için 138202 numaralı hesap kullanılacaktır. Kredinin yabancı para cinsinden kullanılması durumunda ise 139202 numaralı hesaptan muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Kredinin Türk parası cinsinden ve teminatlı olması durumunda 140202, konut teminatlı olarak kullanılması durumunda ise 1402031 numaralı hesaplarda muhasebe kayıtlarının oluşturulması gerekecektir.

Yabancı para cinsinden kullanılan, teminatlı ve orta ve uzun vadeli ihtiyaç kredilerinde 141202 numaralı hesap kullanılmalıdır. Kredinin konut teminatlı olması durumunda ise 1412031 numaralı muhasebe hesabının kullanılması gerekmektedir.

4.1.2. Konut Kredilerinin Muhasebeleşmesi

a. Kısa Vadeli Konut Kredileri

Müşterilere kullandırılan Türk parası cinsinden kısa vadeli ve teminatsız konut kredileri muhasebeleştirilirken 116200 numaralı hesap kullanılmalıdır. Kredinin, yabancı para cinsinden kullandırılması durumunda kullanılacak hesap 117200 olacaktır.

Kısa vadeli, teminatl ve Türk parası cinsinden konut kredileri için 118200 numaralı hesap kullanılacaktır. Kredinin yabancı para cinsinden kullandırılması durumunda ise 119200 numaralı hesabın kullanılması gerekir.

b. Orta ve Uzun Vadeli Konut Kredileri

Türk parası cinsinden, orta ve uzun vadeli ve teminatsız konut kredileri için 138200 numaralı hesap kullanılmalıdır. Kredinin yabancı para cinsinden kullandırılması durumunda ise 139200 numaralı hesapta muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

Türk parası cinsinden, orta ve uzun vadeli ve teminatl konut kredilerinin muhasebeleştirilmesinde 140200 numaralı hesap kullanılacaktır. Kredinin Türk parası dışında farklı bir para cinsinden kullandırılması durumunda ise seçilmesi gereken hesap 141200 numaralı hesap olacaktır.

4.1.3. Taşıt Kredilerinin Muhasebeleşmesi

a. Kısa Vadeli Taşıt Kredileri

Türk parası cinsinden, teminatsız ve kısa vadeli taşıt kredileri kullandırılırken 116201 numaralı muhasebe hesabı kullanılmalıdır. Bahse konu kredinin yabancı para cinsinden olması durumunda muhasebeleştirilmesi gereken hesap 117201 olacaktır.

Türk parası cinsinden, teminatl ve kısa vadeli taşıt kredileri 118201 numaralı hesapta muhasebeleştirilecektir. Kredinin konut teminatl kullandırılması durumunda ise 1182030 numaralı hesap kullanılmalıdır. Yabancı para cinsinden kullandırılan teminatl taşıt kredileri 119201 numaralı hesapta muhasebeleştirilmelidir. Kredi, konut teminatl ise kullanılacak hesap 1192030 numaralı hesap olacaktır.

b. Orta ve Uzun Vadeli Taşıt Kredileri

Orta ve uzun vadeli, teminatsız ve Türk parası cinsinden taşıt kredilerinin kullandırılması durumunda 138201 numaralı hesap kullanılacaktır. Kredi, yabancı para cinsinden kullandırılırsa muhasebeleştirilmesi gereken hesap 139201 olacaktır.

Orta ve uzun vadeli, Türk parası cinsinden ve teminatlı taşıt kredilerinin 140201 numaralı hesapta muhasebeleştirilmesi gereklidir. Kredinin konut teminatlı kullandırılması söz konusu ise 1402030 numaralı hesap kullanılacaktır. Yabancı para cinsinden kullandırılması durumunda 141201, teminatında konut bulunması durumunda ise 1412030 numaralı hesaplarda muhasebeleştirilmesi gerekmektedir.

4.2. Kredi Kartlarının Muhasebeleşmesi

Bu bölümde, kredi kartlarının bankalar açısından muhasebeleştirilmesine yönelik olarak BDDK mevzuatındaki hesap gerekliliklerine yer verilmektedir.

a. Kısa Vadeli Kredi Kartları

Teminatsız ve kısa vadeli kredi kartı işlemlerinde Türk parası cinsinden taksitli işlemler için 116210, taksitsiz işlemler için 116211 numaralı hesaplar kullanılmaktadır. Aynı şekilde yabancı para cinsinden taksitli işlemler için 117210, taksitsiz işlemler için ise 117211 numaralı hesaplar kullanılacaktır.

Teminatlı ve kısa vadeli kredi kartı işlemlerinde ise Türk parası cinsinden taksitli işlemler için 118210, taksitsiz işlemler için 118211 numaralı hesaplar kullanılmalıdır. İşlemlerin yabancı para cinsinden olduğu durumlarda taksitli işlemler için 119210, taksitsiz işlemler için ise 119211 numaralı hesapların kullanılması gerekmektedir.

b. Orta ve Uzun Vadeli Kredi Kartları

Teminatsız ve orta ve uzun vadeli kredi kartı işlemlerinde Türk parası cinsinden taksitli işlemlerde 138210, taksitsiz işlemlerde 138211 numaralı hesaplar kullanılmalıdır. Yabancı para cinsinden taksitli işlemler için 139210, taksitsiz işlemler için ise 139211 numaralı hesapların kullanılması gerekir.

Teminatlı ve orta ve uzun vadeli kredi kartı işlemlerinde Türk parası cinsinden taksitli işlemler için 140210, taksitsiz işlemler için ise 140211 numaralı hesaplar kullanılmalıdır. Yabancı para cinsinden olan taksitli işlemler 141210, taksitsiz işlemler ise 141211 numaralı hesaplarda muhasebeleştirilmelidir.

5. TÜKETİCİ KREDİLERİNİN VE BİREYSEL KREDİ KARTLARININ MUHASEBELEŞTİRİLMESİNE İLİŞKİN UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Bu bölümde, bir önceki bölümde detaylarına yer verilen bankaların tüketici kredilerinin ve bireysel kredi kartlarının muhasebeleştirilmesinde dikkate alınmaları gereken hesap planı çerçevesinde işlemlerin nasıl muhasebeleştirileceğine yönelik bazı örneklere yer verilmektedir.

5.1. Tüketici Kredilerinin Muhasebeleştirilmesine İlişkin Uygulama Örnekleri

a. İhtiyaç Kredileri

İhtiyaç kredilerinin muhasebeleştirilmesine ilişkin uygulama örneklerine aşağıda yer verilmektedir.

Örnek: Bir banka müşterisi 02.06.2021 tarihinde aylık %1,79 faiz oranı ile 100.000 TL tutarında 12 ay vadeli tüketici kredisi kullanmıştır. Müşterinin söz konusu kredi kullanımına ilişkin ödeme planı aşağıdaki şekilde oluşmaktadır. İhtiyaç kredilerinde, faiz üzerinden %15 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu (KKDF) ve %5 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi (BSMV) hesaplanmaktadır.

Tablo 1. İhtiyaç Kredisi Ödeme Planı

Taksit Tutarı							9.542,12 TL
Faiz Oranı							% 1,79
Geri Ödenecek Toplam Tutar							114.505,43 TL
	Tarih	Taksit	Anapara	Faiz	KKDF	BSMV	Kalan Anapara
1	02.07.2021	9.542,12	7.394,12	1.790,00	268,50	89,50	92.605,88
2	02.08.2021	9.542,12	7.552,94	1.657,65	248,65	82,88	85.052,94
3	02.09.2021	9.542,12	7.715,18	1.522,45	228,37	76,12	77.337,76
4	02.10.2021	9.542,12	7.880,90	1.384,35	207,65	69,22	69.456,86
5	02.11.2021	9.542,12	8.050,19	1.243,28	186,49	62,16	61.406,67
6	02.12.2021	9.542,12	8.223,10	1.099,18	164,88	54,96	53.183,57
7	02.01.2022	9.542,12	8.399,73	951,99	142,80	47,60	44.783,84
8	02.02.2022	9.542,12	8.580,17	801,63	120,24	40,08	36.203,67
9	02.03.2022	9.542,12	8.764,46	648,05	97,21	32,40	27.439,21
10	02.04.2022	9.542,12	8.952,73	491,16	73,67	24,56	18.486,48
11	02.05.2022	9.542,12	9.145,02	330,91	49,64	16,55	9.341,46
12	02.06.2022	9.542,11	9.341,46	167,21	25,08	8,36	0,00

a) Kredi vadesi 12 ay olduğundan kısa vadeli kredi statüsünde değerlendirilmekte ve 100.000 TL olan kredi kullandırım tutarı için 116202 - İhtiyaç Kredileri hesabına borç kaydı yaratılmaktadır. Bu işlemin karşılığı olarak 30000 - Tasarruf Mevduatı hesabına alacak kaydı işlemi gerçekleştirilmektedir. Müşterinin kredi kullanımına yönelik 02.06.2021 tarihli muhasebe kaydına aşağıda yer verilmektedir.

02.06.2021

116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P.	100.000,00
11620 Tüketici Kredileri	
116202 İhtiyaç Kredileri	
300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz	100.000,00
30000 Sabit Faizli	

Kredi Kullandırımına İlişkin Muhasebe Kaydı

b) Kredinin ilk taksit ödemesi 02.07.2021 tarihindedir. Müşterinin taksit ödemesini gerçekleştirmesi ile oluşan muhasebe kayıtlarına aşağıda yer verilmiştir.

02.07.2021

220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P.	1.790,00
22000 Faiz Tahakkukları	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	268,50
27803 Bankacılık Hizmetlerinden Alacaklar	
278036 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan Alacaklar	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	89,50
27899 Diğer Muhtelif Alacaklar – BSMV	
514 Kısa Vadeli Diğer Kredilerden Alınan Faizler – T.P.	1.790,00
51420 Tüketici Kredilerinden	
390 Muhtelif Borçlar – T.P.	268,50
39022 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonuna Devredilecek Kesintiler	
380 Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler – T.P.	89,50
380005 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	

Faiz ve Vergilere İlişkin Tahakkuk Kaydı

02.07.2021

300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz	9.542,12
30000 Sabit Faizli	
116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P.	7.394,12
11620 Tüketici Kredileri	
116202 İhtiyaç Kredileri	
220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P.	1.790,00
22000 Faiz Tahakkukları	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	268,50
27803 Bankacılık Hizmetlerinden Alacaklar	
278036 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan Alacaklar	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	89,50
278990 Diğer Muhtelif Alacaklar – BSMV	

Kredi Taksit Ödemesine İlişkin Muhasebe Kaydı

c) Müşteri kredisinin ikinci taksidinin ödeme tarihi olan 02.08.2021 tarihinde kalan tüm taksitleri ödemek suretiyle kredisini kapatmaya karar verir. 02.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen kredinin erken kapanması işlemine ilişkin muhasebe kaydına aşağıda yer verilmektedir. Kapama tutarı hesaplanırken müşterinin 02.07.2021 - 02.08.2021 tarihleri arasındaki faizi tahakkuk ettirilmelidir. Kalan anapara tutarı, faiz tahakkuku, KKDF ve BSMV ile müşteriden tahsil edilecek tutar 94.595,05 TL olarak hesaplanmıştır.

02.08.2021

220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P.	1.657,65
22000 Faiz Tahakkukları	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	248,65
27803 Bankacılık Hizmetlerinden Alacaklar	
278036 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan Alacaklar	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	82,88
278990 Diğer Muhtelif Alacaklar – BSMV	
514 Kısa Vadeli Diğer Kredilerden Alınan Faizler – T.P.	1.657,65
51420 Tüketici Kredilerinden	
390 Muhtelif Borçlar – T.P.	248,65
39022 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonuna Devredilecek Kesintiler	
380 Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler – T.P.	82,88
380005 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	

Faiz Tahakkuk Kaydı

02.08.2021

300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz	94.595,05
30000 Sabit Faizli	
116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P.	92.605,88
11620 Tüketici Kredileri	
116202 İhtiyaç Kredileri	
220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P.	1.657,65
22000 Faiz Tahakkukları	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	248,65
27803 Bankacılık Hizmetlerinden Alacaklar	
278036 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan Alacaklar	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	82,88
278990 Diğer Muhtelif Alacaklar – BSMV	

Kredinin Erken Kapanmasına İlişkin Muhasebe Kaydı

b. Konut Kredileri

Örnek: Bir banka müşterisi 02.06.2021 tarihinde aylık %1,46 faiz oranı ile 100.000 TL tutarında 12 ay vadeli konut kredisi kullanmıştır. Kredinin

teminatına kredi konusu gayrimenkul üzerine ipotek alınmıştır. Müşterinin söz konusu kredi kullanımına ilişkin olarak oluşan ödeme planına aşağıda yer verilmektedir. Konut kredilerinde KKDF ve BSMV muafiyeti olduğundan ödeme planında bahse konu tutarlar “0” olarak yer almaktadır.

Tablo 2. Konut Kredisi Ödeme Planı

Taksit Tutarı							9.145,17 TL
Faiz Oranı							% 1,46
Geri Ödenecek Toplam Tutar							109.742,04 TL
Tarih	Taksit	Anapara	Faiz	KKDF	BSMV	Kalan Anapara	
1	02.07.2021	9.145,17	7.685,17	1.460,00	0,00	0,00	92.314,83
2	02.08.2021	9.145,17	7.797,37	1.347,80	0,00	0,00	84.517,46
3	02.09.2021	9.145,17	7.911,22	1.233,95	0,00	0,00	76.606,24
4	02.10.2021	9.145,17	8.026,72	1.118,45	0,00	0,00	68.579,52
5	02.11.2021	9.145,17	8.143,91	1.001,26	0,00	0,00	60.435,61
6	02.12.2021	9.145,17	8.262,81	882,36	0,00	0,00	52.172,80
7	02.01.2022	9.145,17	8.383,45	761,72	0,00	0,00	43.789,35
8	02.02.2022	9.145,17	8.505,85	639,32	0,00	0,00	35.283,50
9	02.03.2022	9.145,17	8.630,03	515,14	0,00	0,00	26.653,47
10	02.04.2022	9.145,17	8.756,03	389,14	0,00	0,00	17.897,44
11	02.05.2022	9.145,17	8.883,87	261,30	0,00	0,00	9.013,57
12	02.06.2022	9.145,17	9.013,57	131,60	0,00	0,00	0,00

a) Kredi vadesi 12 ay olduğundan kısa vadeli kredi statüsünde değerlendirilmekte ve teminatına gayrimenkul ipoteği alındığından 100.000 TL olan kredi tutarı için 118200 - Konut Kredileri hesabına borç kaydı yaratılmaktadır. Bu işlemin karşılığı olarak 30000 - Tasarruf Mevduatı hesabına alacak kaydı işlemi gerçekleştirilmektedir. Müşterinin kredi kullanımına yönelik 02.06.2021 tarihli muhasebe kaydına aşağıda yer verilmektedir.

02.06.2021

118 Kısa Vadeli Teminatlı Diğer Krediler – T.P.	100.000,00
11820 Tüketici Kredileri	
118200 Konut Kredileri	
300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz	100.000,00
30000 Sabit Faizli	

Kredi Kullanımına İlişkin Muhasebe Kaydı

b) Banka tarafından gayrimenkul ipoteğinin tesis edilmesi sonrasında kredi bedeli gayrimenkul satıcısına şube vizesinden nakden ödenmiştir. Bu işleme yönelik muhasebe kaydına aşağıda yer verilmektedir.

02.06.2021

300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz 30000 Sabit Faizli	100.000,00
010 Kasa	100.000,00

Kredi Bedelinin Gayrimenkul Satıcısına Nakden Ödenmesine İlişkin Muhasebe Kaydı

c) Kredinin ilk taksit ödemesi 02.07.2021 tarihinde. Müşterinin taksit ödemesini gerçekleştirmesi ile oluşan muhasebe kayıtlarına aşağıda yer verilmiştir.

02.07.2021

220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P. 22000 Faiz Tahakkukları	1.460,00
514 Kısa Vadeli Diğer Kredilerden Alınan Faizler – T.P. 51420 Tüketici Kredilerinden	1.460,00

Krediye İlişkin Faiz Tahakkuk Kaydı

02.07.2021

300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz 30000 Sabit Faizli	9.145,17
118 Kısa Vadeli Teminatlı Diğer Krediler – T.P. 11820 Tüketici Kredileri 118200 Konut Kredileri	7.685,17
220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P. 22000 Faiz Tahakkukları	1.460,00

Kredi Taksit Ödemesine İlişkin Muhasebe Kaydı

d) Müşteri kredisinin ikinci taksidinin ödeme tarihi olan 02.08.2021 tarihinde kalan tüm taksitleri ödemek suretiyle kredisini kapatmaya karar verir. Müşterinin bu talebi üzerine banka 3.000 TL kredi erken kapama ücreti almak koşuluyla bu talebi kabul eder. 02.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen kredinin erken kapanması işlemine ilişkin muhasebe kaydına aşağıda yer verilmektedir. Kapama tutarı hesaplanırken müşterinin 02.07.2021 - 02.08.2021 tarihleri arasındaki faizi tahakkuk ettirilmelidir. Bu örnekte, bankanın müşteriden tahsil edeceği kredi erken kapama ücreti 3.000 TL olarak varsayılmıştır. Kalan anapara tutarı, faiz tahakkuku ve kredi erken kapama ücreti ile müşteriden tahsil edilecek tutar 96.662,63 TL olarak hesaplanmıştır.

02.08.2021

220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P. 22000 Faiz Tahakkukları	1.347,80
514 Kısa Vadeli Diğer Kredilerden Alınan Faizler – T.P. 51420 Tüketici Kredilerinden	1.347,80

Faiz Tahakkuk Kaydı

02.08.2021

300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz 30000 Sabit Faizli	96.662,63
118 Kısa Vadeli Teminatlı Diğer Krediler – T.P. 11820 Tüketici Kredileri 118200 Konut Kredileri	92.314,83
Kredi Erken Kapama Ücreti	3.000,00
220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P. 22000 Faiz Tahakkukları	1.347,80

*Kredinin Erken Kapamasına İlişkin Muhasebe Kaydı***c. Taşıt Kredileri**

Örnek: Bir banka müşterisi 02.06.2021 tarihinde aylık %1,74 faiz oranı ile 100.000 TL tutarında 12 ay vadeli taşıt kredisi kullanmıştır. Kredinin teminatına kredi konusu araç üzerine rehin tesis edilmiştir. Müşterinin söz konusu kredi kullanımını kapsamında oluşan ödeme planına aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 3. Taşıt Kredisi Ödeme Planı

Taksit Tutarı	9.507,14 TL						
Faiz Oranı	% 1,74						
Geri Ödenecek Toplam Tutar	114.085,69 TL						
	Tarih	Taksit	Anapara	Faiz	KKDF	BSMV	Kalan Anapara
1	02.07.2021	9.507,14	7.419,14	1.740,00	261,00	87,00	92.580,86
2	02.08.2021	9.507,14	7.574,04	1.610,91	241,64	80,55	85.006,82
3	02.09.2021	9.507,14	7.732,19	1.479,12	221,87	73,96	77.274,63
4	02.10.2021	9.507,14	7.893,64	1.344,58	201,69	67,23	69.380,99
5	02.11.2021	9.507,14	8.058,47	1.207,23	181,08	60,36	61.322,52
6	02.12.2021	9.507,14	8.226,73	1.067,01	160,05	53,35	53.095,79
7	02.01.2022	9.507,14	8.398,50	923,87	138,58	46,19	44.697,29
8	02.02.2022	9.507,14	8.573,86	777,73	116,66	38,89	36.123,43
9	02.03.2022	9.507,14	8.752,88	628,55	94,28	31,43	27.370,55
10	02.04.2022	9.507,14	8.935,64	476,25	71,44	23,81	18.434,91
11	02.05.2022	9.507,14	9.122,21	320,77	48,12	16,04	9.312,70
12	02.06.2022	9.507,15	9.312,70	162,04	24,31	8,10	0,00

02.06.2021

118 Kısa Vadeli Teminatlı Diğer Krediler – T.P.	100.000,00
11820 Tüketici Kredileri	
118201 Taşıt Kredileri	
300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz	100.000,00
30000 Sabit Faizli	

Kredi Kullanımına İlişkin Muhasebe Kaydı

b) Banka tarafından araç rehninin tesis edilmesi sonrasında kredi bedeli araç satıcısına şube vizesinden nakden ödenmiştir. Bu işleme yönelik muhasebe kaydına aşağıda yer verilmektedir.

02.06.2021

300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz	100.000,00
30000 Sabit Faizli	
010 Kasa	100.000,00

Kredi Tutarının Araç Satıcısına Nakden Ödenmesine İlişkin Muhasebe Kaydı

c) Kredinin ilk taksit ödemesi 02.07.2021 tarihindedir. Müşterinin taksit ödemesini gerçekleştirmesi ile oluşan muhasebe kayıtlarına aşağıda yer verilmiştir.

02.07.2021

220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P.	1.740,00
22000 Faiz Tahakkukları	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	261,00
27803 Bankacılık Hizmetlerinden Alacaklar	
278036 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan Alacaklar	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	87,00
278990 Diğer Muhtelif Alacaklar – BSMV	
514 Kısa Vadeli Diğer Kredilerden Alınan Faizler – T.P.	1.740,00
51420 Tüketici Kredilerinden	
390 Muhtelif Borçlar – T.P.	261,00
39022 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonuna Devredilecek Kesintiler	
380 Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler – T.P.	87,00
380005 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	

Faiz ve Vergilere İlişkin Tahakkuk Kaydı

02.07.2021

300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz 30000 Sabit Faizli	9.507,14
118 Kısa Vadeli Teminatlı Diğer Krediler – T.P.	7.419,14
11820 Tüketici Kredileri	
118201 Taşıt Kredileri	
220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P.	1.740,00
22000 Faiz Tahakkukları	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	261,00
27803 Bankacılık Hizmetlerinden Alacaklar	
278036 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan Alacaklar	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	87,00
278990 Diğer Muhtelif Alacaklar – BSMV	

Kredi Taksit Ödemesine İlişkin Muhasebe Kaydı

d) Müşteri kredisinin ikinci taksidinin ödeme tarihi olan 02.08.2021 tarihinde kalan tüm taksitleri ödemek suretiyle kredisini kapatmaya karar verir. 02.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen kredinin erken kapanması işlemine ilişkin muhasebe kaydına aşağıda yer verilmektedir. Kapama tutarı hesaplanırken müşterinin 02.07.2021 - 02.08.2021 tarihleri arasındaki faizi tahakkuk ettirilmelidir. Kalan anapara tutarı, faiz tahakkuku, KKDF ve BSMV ile müşteriden tahsil edilecek tutar 94.513,95 TL olarak hesaplanmıştır.

02.08.2021

220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P.	1.610,91
22000 Faiz Tahakkukları	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	241,64
27803 Bankacılık Hizmetlerinden Alacaklar	
278036 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan Alacaklar	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	80,55
278990 Diğer Muhtelif Alacaklar – BSMV	
514 Kısa Vadeli Diğer Kredilerden Alınan Faizler – T.P.	1.610,91
51420 Tüketici Kredilerinden	
390 Muhtelif Borçlar – T.P.	241,64
39022 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonuna Devredilecek Kesintiler	
380 Ödenecek Vergi, Resim, Harç ve Primler – T.P.	80,55
380005 Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi	

Tahakkuk Kaydı

02.08.2021

300 Tasarruf Mevduatı (Y.İ.Y. Gerçek Kişiler) – Vadesiz 30000 Sabit Faizli	94.513,95
118 Kısa Vadeli Teminatlı Diğer Krediler – T.P. 11820 Tüketici Kredileri 118201 Taahhüt Kredileri	92.580,86
220 Kredi Faiz ve Gelir Tahakkuk ve Reeskontları – T.P. 22000 Faiz Tahakkukları	1.610,91
278 Muhtelif Alacaklar – T.P. 27803 Bankacılık Hizmetlerinden Alacaklar 278036 Kaynak Kullanımı Destekleme Fonundan Alacaklar	241,64
278 Muhtelif Alacaklar – T.P. 278990 Diğer Muhtelif Alacaklar – BSMV	80,55

Kredinin Erken Kapanmasına İlişkin Muhasebe Kaydı

5.2. Bireysel Kredi Kartlarının Muhasebeleştirilmesine İlişkin Uygulama Örnekleri

Kredi kartlarının muhasebeleştirilmesine ilişkin uygulama örneklerine aşağıda yer verilmektedir.

Örnek 1: 15.08.2021 tarihinde teminatsız 5.000 TL kart limiti tanımlanan bir banka müşterisi bankanın kendi üye işyerinden kredi kartı ile 01.09.2021 tarihinde tek çekim 1.000 TL tutarında alışveriş gerçekleştirmiştir.

Limit tahsisi işleminin nazım hesaplarda muhasebeleştirilmesi, kredi kartı ile gerçekleştirilen harcamaların ters kayıt yapılarak nazım hesaplardan düşürülmesi gerekecektir. Böylelikle limit doluluk takibi de yapılabilecektir. Bu amaçla gerçekleştirilecek muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir.

15.08.2021

978 Taahhütlerden Alacaklar – T.P.	5.000,00
980 Taahhütlerden Borçlar – T.P. Cayılmaz Taahhütler 98010 Kredi Kartları Harcama Limiti Taahhütlerimiz	5.000,00

Kredi Kartı Limit Tahsisine İlişkin Muhasebe Kaydı

Bahse konu alışveriş işlemi Türk parası cinsinden, tek çekim ve teminatsız olduğu için 116211 numaralı hesapta muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. İşlemin yabancı para cinsinden olması durumunda 117211 numaralı hesapta muhasebeleştirilmesi gerekecektir. Yukarıda yer alan örneğe ilişkin oluşan muhasebe kayıtlarına aşağıda yer verilmektedir.

01.09.2021

116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P.	1.000,00
11621 Bireysel Kredi Kartları	
116211 Bireysel Kredi Kartları Taksitsiz	
390 Muhtelif Borçlar – T.P.	1.000,00
39090 Kredi Kartı Ödemelerinden	
390901 Kredi Kartı Ödemelerinden Taksitsiz	

Alışveriş Harcamasına İlişkin Muhasebe Kaydı

01.09.2021

980 Taahhütlerden Borçlar – T.P.	1.000,00
Cayılmaz Taahhütler	
98010 Kredi Kartları Harcama Limiti Taahhütlerimiz	
978 Taahhütlerden Alacaklar – T.P.	1.000,00

Alışveriş Harcamasının Müşteri Limitinden Düşümüne İlişkin Muhasebe Kaydı

Yukarıdaki yevmiye kaydı ile müşterinin 5.000 TL olan kullanılabilir kredi kartı limitinin 4.000 TL'ye düşürülmesi sağlanmıştır.

Örnek 2: Bir banka müşterisi kredi kartı ile 01.09.2021 tarihinde farklı bir bankanın üye iş yerinden 5 taksitle 1.000 TL tutarında alışveriş gerçekleştirmiştir.

Bahse konu işlem Türk parası cinsinden, teminatsız ve taksitli olduğundan 116210 numaralı hesap kullanılacaktır. İşlemin yabancı para cinsinden olması durumunda kullanılması gereken hesap 117210 olacaktır. Yukarıda belirtilen işlem sonucunda oluşacak muhasebe kayıtlarına aşağıda yer verilmiştir.

01.09.2021

116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P.	1.000,00
11621 Bireysel Kredi Kartları	
116210 Bireysel Kredi Kartları Taksitli	
392 Alacaklı Geçici Hesaplar – T.P.	1.000,00
39200 Takas Hesabı	

Alışveriş Harcamasına İlişkin Muhasebe Kaydı

01.09.2021

980 Taahhütlerden Borçlar – T.P.	1.000,00
Cayılamaz Taahhütler	
98010 Kredi Kartları Harcama Limiti Taahhütlerimiz	
978 Taahhütlerden Alacaklar – T.P.	1.000,00

Alışveriş Harcamasının Müşteri Limitinden Düşümüne İlişkin Muhasebe Kaydı

Yukarıdaki yevmiye kaydı ile müşterinin kullanılabilir kredi kartı limitinin 3.000 TL'ye düştüğü görülmektedir.

01.09.2021

116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P.	200,00
11621 Bireysel Kredi Kartları	
116211 Bireysel Kredi Kartları Taksitsiz	
116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P.	200,00
11621 Bireysel Kredi Kartları	
116210 Bireysel Kredi Kartları Taksitli	

Kredi Kartı Taksitine İlişkin Muhasebe Kaydı

Örnek 3: Bir banka müşterisi kredi kartından 01.09.2021 tarihinde 500 TL tutarında taksitsiz nakit avans kullanmıştır.

Bu örnekte 278 - Muhtelif Alacaklar hesabına borç kaydı yaratılması ve karşılığında, müşteri parayı nakden çektiği için 010 - Kasa hesabının alacaklandırılması gerekecektir. İşlem sonucunda oluşturulması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

01.09.2021

278 Muhtelif Alacaklar – T.P. 27890 Kredi Kartı Ödemelerinden	500,00
010 Kasa	500,00

Nakit Avansın Müşteri Tarafından Nakden Çekimine İlişkin Muhasebe Kaydı

01.09.2021

116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P. 11621 Bireysel Kredi Kartları 116211 Bireysel Kredi Kartları – Taksitsiz	500,00
278 Muhtelif Alacaklar – T.P. 27890 Kredi Kartı Ödemelerinden	500,00

Nakit Avans Çekiminin Kredi Kartı Hesaplarına Virman İşlemi

01.09.2021

980 Taahhütlerden Borçlar – T.P. Cayılamaz Taahhütler 98010 Kredi Kartları Harcama Limiti Taahhütlerimiz	500,00
978 Taahhütlerden Alacaklar – T.P.	500,00

Nakit Avansın Müşteri Limitinden Düşümüne İlişkin Muhasebe Kaydı

Örnek 4: Bir banka müşterisi kredi kartından 01.09.2021 tarihinde, 18 taksitle 1.800 TL tutarında nakit avans kullanmıştır. Bu örnekte, işlemin vadesi 12 aydan uzun olduğu için orta ve uzun vadeli kredi kartlarına ilişkin muhasebe kayıtları kullanılmalıdır. Oluşturulması gereken muhasebe kayıtları aşağıda sıralanmaktadır.

01.09.2021

278 Muhtelif Alacaklar – T.P. 27890 Kredi Kartı Ödemelerinden	1.800,00
010 Kasa	1.800,00

Nakit Avansın Müşteri Tarafından Nakden Çekimine İlişkin Muhasebe Kaydı

01.09.2021

138 Orta ve Uzun Vadeli Açık İşletme, İhracat ve Diğer Krediler – T.P.	1.800,00
13821 Bireysel Kredi Kartları	
138210 Taksitli	
278 Muhtelif Alacaklar – T.P.	1.800,00
27890 Muhtelif Alacaklar – Kredi Kartı Ödemelerinden	

Nakit Avans Çekiminin Kredi Kartı Hesaplarına Virman İşlemine İlişkin Muhasebe Kaydı

01.09.2021

980 Taahhütlerden Borçlar – T.P.	1.800,00
Cayılamaz Taahhütler	
98010 Kredi Kartları Harcama Limiti Taahhütlerimiz	
978 Taahhütlerden Alacaklar – T.P.	1.800,00

Nakit Avansın Müşteri Limitinden Düşümüne İlişkin Muhasebe Kaydı

01.09.2021

138 Orta ve Uzun Vadeli Açık İşletme, İhracat ve Diğer Krediler – T.P.	100,00
13821 Bireysel Kredi Kartları	
138211 Taksitsiz	
138 Orta ve Uzun Vadeli Açık İşletme, İhracat ve Diğer Krediler – T.P.	100,00
13821 Bireysel Kredi Kartları	
138210 Bireysel Kredi Kartları – Taksitli	

Taksit Tutarına İlişkin Muhasebe Kaydı

Örnek 5: 30.09.2021 tarihinde müşterinin kredi kartı ekstresi kesilmiş ve ekstrede 2.000 TL borcu oluşmuştur. 10.10.2021 tarihinde müşteri, banka şubesine giderek ekstre borcunun tamamını şube veznesinden nakden ödemiştir. Bu durumda oluşması gereken muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

10.10.2021

010 Kasa	2.000,00
392 Alacaklı Geçici Hesaplar – T.P.	2.000,00
39299 Diğer Alacaklı Geçici Hesaplar	

Kredi Kartı Ekstresinin Şubeden Nakden Ödenmesine İlişkin Muhasebe Kaydı

10.10.2021

392 Alacaklı Geçici Hesaplar – T.P.	2.000,00
39299 Diğer Alacaklı Geçici Hesaplar	
116 Kısa Vadeli Açık Diğer Krediler – T.P.	2.000,00
11621 Bireysel Kredi Kartları	
116211 Bireysel Kredi Kartları – Taksitsiz	

Müşteri Kredi Kartı Ekstre Borcu Ödemesinin Kredi Kartı Borcundan Düşülmesine İlişkin Muhasebe Kaydı

6. SONUÇ

Bankalar, muhasebe işlemlerini gerçekleştirirken 2019 tarihinde BDDK tarafından yayımlanan “Tekdüzen Hesap Planı Hakkında Yönetmelik” ve yönetmelik ekinde yer alan “Bankalarca Uygulanacak Tekdüzen Hesap Planı ve İzahnamesi” hükümlerini uygulamakla yükümlü kılınmışlardır. Muhasebe kayıtlarının bu mevzuatta belirtilen hususlar çerçevesinde gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Bankaların mali tablolarının önemli bir bölümü krediler ve kredi kartlarından oluşmaktadır. Bu açıdan bakıldığında banka muhasebe kayıtlarının ve mali tablolarının oluşturulmasında bu ürünlere ilişkin uygulamalar son derece önemlidir. Hacim olarak tüzel kredilerden daha az olan tüketici kredileri ve kredi kartları, adetsel anlamda bankaların en önemli ürünlerinin başında gelmektedir.

Bu çalışmada bankaların, müşterilerine kullandırdıkları tüketici kredileri ve bireysel kredi kartı işlemlerinden kaynaklanan muhasebe kayıtlarını Bankalar Tekdüzen Hesap Planı çerçevesinde nasıl yapmaları gerektiği açıklanmaya çalışılmıştır. Bu amaçla, tüketici, konut, oto kredileri ile bireysel kredi kartı işlemleri örnekler vasıtasıyla açıklanarak muhasebe kayıtlarının nasıl oluşturulması gerektiği belirtilmiştir.

Bu çalışma ile ulusal literatürde bu kapsamda yapılan bir çalışma olmaması sebebiyle, literatüre katkı sağlandığı düşünülmektedir. Ayrıca, yine literatürde yer almayan tüzel müşterilere kullanılan taksitli (eşit taksit ödemeli, ödemesiz dönemli, vb.) ve borçlu cari hesap şeklinde çalışan krediler ile bankaların tüzel müşterilerine tahsis ettikleri tüzel kredi kartları ile gerçekleştirilen işlemlerin bankalar açısından muhasebeleştirilmelerine yönelik çalışmalar ile önümüzdeki dönemlerde literatüre katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (2021). *Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri – Haziran 2021*. Erişim Adresi: <https://www.bddk.org.tr/Veri/EkGetir/8?ekId=65>. Erişim Tarihi: 10.09.2021.

Çıfci, H. N. (2021). Bankacılık Sektöründe Kredilerin TFRS-9'a göre Muhasebeleştirilmesi ve Raporlanması – Beklenen Kredi Zararı. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 14(1), 343-362.

Gülhan, Ü. ve Kaya, A. (2011). Bankalarda Yurt Dışı Kredi Kartı Kullanım İşlemlerinin Muhasebeleştirilmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 25(1), 241-254.

Kaban, İ. (2017). Kullanımı Yaygın Olan Teminat Türleri Çerçevesinde Bankalarda Nakdi Krediler İçin Ayrılacak Özel Karşılıkların Muhasebeleştirilmesi. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 39(1), 195-211.

Karacan, S. (2004). Kredi Kartları ile Yapılan Satışların Tekdüzen Hesap Planına Göre Muhasebeleştirilmesi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (7), 147-155.

Kardeş, S. (1992). Tüketici Kredilerinin Kullananlara Maliyeti ve Bankalar Açısından Muhasebeleştirilmesi. *Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 365-380.

Kartal, M. T. ve Çoban Çelikdemir, N. (2018). Bankalarda Personellere Kullandırılan Kredilerin Muhasebeleştirilmesi. *Maliye ve Finans Yazıları*, 1(109), 203-232.

Küçük, E. (2018). Taksit Ertelemeli Kredilerin Muhasebeleştirilmesi: Değerleme ve Kayıtlama Yaklaşımlarına İlişkin Öneriler. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 16(4), 133-148.

Süner, M. (2020). Bankalarda Takipteki Krediler İçin Tahakkuk ve Reeskont Uygulaması ve Muhasebeleştirilmesi. *İzmir YMMO Dergisi*, 2(1), 35-41.

Tekdüzen Hesap Planı Hakkında Yönetmelik. (2019, 01 Ağustos). Resmi Gazete (Sayı: 30849)

Tekşen, Ö. ve Bekci, İ. (2012). Bankaların Kredi Kartı Puan Uygulamaları ve Muhasebeleştirilmesi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2), 221-235.